

ENGAGERAT

En tidning om hem, vård och behandling

April 2003

- >> **BOF**
Barnorienterad
Familjeterapi
- >> **HERO**
Gladiatorhjärte
på Vilgot
- >> **Nya droger**
- >> **Boda
Familjecentrum**
- flexibla lösningar
i nära samarbete
med socialtjänsten

*Birka – Från spädbarnshem
till samspelsbehandling*

Barnorienterad familjeterapi	3
Gladiatorhjälte på Vilgot	4
Vilgot - Akuta placeringar och utredningar	5
Gryning får högt betyg	
Boda familjecentrum - Flexibla lösningar i nära samarbete med socialtjänsten	6
Nya droger	7
Birka - Högspecialiserad institution	8
Ny chef - ny institution?	9
Korta Notiser - Två räddade liv - Marshall Swenson om MST	10
Kontakter & adresser	12

Mer om Gryning Vård AB får du på vår hemsida www.gryning.se.

Där finns mer att läsa om vårt uppdrag och våra verksamheter. Blir du intresserad av att arbeta inom Gryning finns det även en rubrik med "Lediga tjänster".

ENGAGERAT ges ut av Gryning Vård AB

Box 5154 (Fabriksgatan 13), 402 26 Göteborg

tel: 031-703 39 50, fax: 031-703 73 49

internet: www.gryning.se e-post: fornamn.efternamn@gryning.se

Redaktör: Margareta Jensen, 031-703 39 53

Ansvarig utgivare: Marianne Forslund 031-703 73 40

Redaktionskommitté: Alf Bengtsson, Kerstin Ymsjö, Anci Åsberg, Ingemar Widman, Inge Olofsson

Produktion: Progressive Marketing AB, www.promarketing.se

Fotografier: Om ej annat anges är fotografier tagna av personer inom Gryning eller redaktionen.

Tidningen trycks på ProfiMatt 150/170g (Svanenmärkt).

Mycket att berätta i nya Engagerat

Allt oftare uttrycks en tveksamhet från kommunerna inför institutionsvård.

Kostnaderna uppfattas som höga, vårdtiderna långa och behandlingsresultaten nedslående.

Samtidigt är alla överens om att institutionsplaceringar kommer att behövas även i framtiden. Att tillsammans med kommunerna försöka ringa in framtidens målgrupper, metoder och samarbetsformer är en prioriterad fråga för oss i Gryning. Därför genomför vi under våren ett antal möten med våra medlemskommuner. Vi kan med glädje konstatera att kommunerna välkomnar det nya bolaget och räknar med Gryning som en viktig samarbetspartner framöver.

Den vårdgivare som ligger i frontlinjen kommer att ha ett försprång före andra entreprenörer, både när det gäller att få nöjda kunder, rekrytera personal och åstadkomma varaktiga förändringar i våra klienters liv. Inom Gryning har vi för avsikt att vara med och leda utvecklingen inom vårt område, utan att för den skull driva fram en alltför uppskruvad förändringstakt och äventyra den stabilitet som är så viktig i vård- och behandlingsarbete.

Gryning arbetar vidare med en successiv utveckling av innehållet vid våra enheter. I detta nummer presenteras Birka, som är Grynings enda institution för spädbarn och nyblivna föräldrar. Vidare beskrivs Vilgot, som genomgått stora förändringar det senaste året, och Boda som utvecklat ett nära samarbete med socialtjänsten runt olika flexibla lösningar.

I nästa nummer skall vi presentera det nya öppenvårdsteam som planeras i Skaraborg och Hagens kommande inriktning mot något yngre barn, ofta med neuropsykiatriska problem. Om planerna går i lös kommer vi även att kunna berätta om Grynings MST-team och om en ny och annorlunda verksamhet för utsatta flickor från sk patriarkala miljöer.

Det är alltså mycket på gång i Gryning!

Marianne Forslund
Verkställande direktör

Barnorienterad Familjeterapi, BOF, är precis vad namnet säger. Ett sätt att arbeta med barn och familjer som är anpassat för barn. Vanliga terapeutiska samtal kan ofta kännas obekväma för barnet och leda till aktiva vuxna och mer passiva barn.

Barnorienterad familjeterapi-BOF

Det utmärkande för BOF är att leken är i centrum och att fokus är på samspelet mellan barn och föräldrar. Barn uttrycker sig och visar vad de känner, tycker och tänker om vad som är roligt eller svårt mer direkt, tydligt och enklare i lek än samtal.

BOF har utvecklats av en norsk psykolog, Martin Soltvedt, som hämtat sina idéer och metoder från i huvudsak tre områden; psykodynamisk teori, familjeterapi och miljöterapi.

Den lek som sker i BOF är en fri fantasi-lek inom tydliga ramar avseende tid och plats. Givna teman är närhet kontra distans, öppna och slutna gränser samt turtagning i samspelet. Leken sker alltid med både barn och föräldrar tillsammans. Genom lek försöker vi skapa goda sam-

handlingssituationer mellan barn och föräldrar. Behandlaren intervenerar med hjälp av en alter-ego-docka.

All lek spelas in på video. Vid första tillfället leker behandlaren med barnet. Vid de efterföljande leker föräldern/ föräldrarna med barnet och behandlaren är med i en stödjande men mer tillbakadragen roll.

Efter varje lektillfälle ser behandlaren och familj på filmen gemensamt, barnet väljer själv om det vill se filmen eller inte. Så länge barnet är med talar vi om

leken som just lek. Kopplingen från lek till vardag görs tillsammans med föräldern. Vi som har gått BOF-utbildningen har fascinerats av vilka tydliga och starka intryck det ger att se vad som sker i en gemensam lek istället för att "bara" tala om hur vardagen ser ut. Det blir så tydligt hur

vardagen och leken speglar och ger möjlighet att påverka varandra.

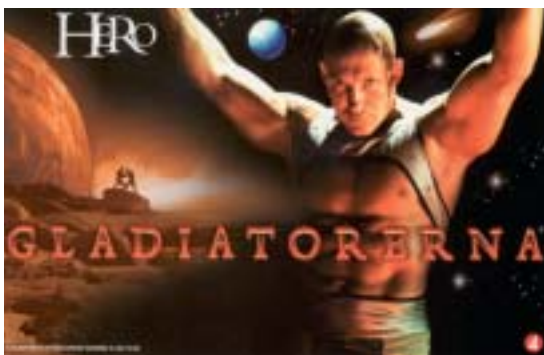
Eftersom BOF i grunden är ett förhållningssätt mer än endast en avgränsad metod är det fullt möjligt att överföra de erfarenheter man gör i leken till vardags-situationer. De olika fokus som finns i BOF är teman vi arbetar med på våra miljöterapeutiska institutioner. Detta gäller oavsett om vi arbetar med familjer eller ensamplacerade barn.

BOF är en metod som ger möjlighet till ökad anknytning mellan barn och vuxna. När barn måste byta familj behöver de hjälp både med att bevara relationer samt att skapa nya band. Det innebär att BOF också kan användas i arbete med familjehemsplacerade barn.

Under hösten 2003 startar Gryning en utbildning i BOF. Avsikten är att flera enheter i Gryning ska få kunskap om en metod som vi tror kommer att vara mycket användbar.

*Roger Gustavsson
Institutionschef Vallareleden*

Personerna på bilderna har inget samband med personerna i artikeln.

– Jobbar Hero här!? Va´ coolt! Det är den vanliga kommentaren från ungdomar som placeras på Vilgot. Ungdomar känner väl till Gladiatorerna i TV 4 och Hero som är förgrundsfiguren. Namnet Roddy Benjaminsson är inte lika välkänt, men bakom det döljer sig TV - gladiatorn Hero, som alla tycks känna till.

Hero – gladiatorhjälte på Vilgot

Kan du fixa Heros autograf till mina barn, blir ofta den försiktiga frågan från socialsekreterare och föräldrar när inskrivningssamtalet är avklarat och det framgått att en sådan TV-kändis som Hero jobbar på Vilgot. Många är de kort med autograf som den muskulöse gladiatorn skrivit och personal förmedlat. Att alla kort hamnar hos barn är väl inte troligt, säkert står något kort på någon socialsekreterares skrivbord eller sitter på något lunchrums anslagstavla. Populär är han, både som TV-hjälte och behandlingspersonal på Vilgot.

Kroppsbyggaren Roddy Benjaminsson är en god förebild för ungdomarna med sin ödmjuka inställning och sitt förhållningssätt. Det är ett väl avvägt kostintag och en konsekvent och allsidig träning som är hans filosofi och fusket med förbjudna preparat tar han

starkt avstånd ifrån. Hans kunskaper i kroppsbyggande och hans filosofi kring träning och kosthåll gör honom till en ofta anlita föreläsare. Som omslagspojke för Gladiatorerna har han också många uppdrag och det är inte de glamorösa reklamuppgifterna som tycks vara de viktiga, utan hellre de ideella sammanhangen som till exempel att vara prisutdelare i ungdomssektionen i Kinnarps idrottsförening.

Sedan ett halvår tillbaka är Roddy anställd på Vilgot akut och utredningshem. Han har ett förflutet inom ungdomsvården på Statens Institutionsstyrelse i Gudhem där han jobbade under några år.

- Klimatet på §12-hem var för hårt för mig, så jag sökte jobb på andra institutioner. Säger han och tillägger.

- Vilgot passar mig bra, här är attityden mjukare och mitt kunnande tas tillvara på ett helt annat sätt.

Helt naturligt har styrketräning blivit en viktig aktivitet på Vilgot. Att Hero är ambitiös och har en professionell hållning till "fitness" vittnar ungdomarnas träningsvärk om. Att träna är inget man gör för att det är tufft att träna med Hero, det gör man för att uppnå resultat och det uppnår man med medvetenhet och målmedvetenhet. För ungdomarna blir Hero en viktig positiv förebild men för personalen är han än så länge möjligtvis en inspiratör till Friskis och svettis. Roddy Benjaminssons erfarenheter inom institutionsvården och hans professionella inställning till kroppsbyggande blir till en positiv och användbar kombination på Vilgot och visst är det coolt med en TV kändis i personalgruppen.

Gerth Bragnå
Behandlingsassistent Vilgot

Vilgot akut- och utredningshem startade i augusti 1992. Vilgot ligger i Ardala, ca en mil söder om Skara. Målgruppen är pojkar och flickor i åldern 13-18 år.

Vilgot – akuta placeringar och utredningar av ungdomar

Vilgot har plats för fem ungdomar, tre utredningsplatser och två akutplatser. Vi tar emot ungdomar med olika typer av psykosociala problem. Utredningsmallen formuleras utifrån socialtjänstens uppdrag och utredningarna ser olika ut från fall till fall.

Det ger en unik möjlighet att ha ungdomarna boende på institutionen där vi kan samtala med och observera ungdomen i olika situationer. Utredningstiden är som längst 8 veckor. Utifrån uppdraget kan vi tillsammans med socialtjänsten besluta om utredningstider som även kan vara kortare.

Personalgruppen består av fem kvinnor och fem män. Många har högskoleutbildning och de flesta har lång erfarenhet från institutionsvård. Vi är dock en "ny" personalgrupp, då flera av oss har rekryterats under det senaste året. Detta gör att vi nu aktivt jobbar ihop oss som grupp. Vi strukturerar och tydliggör arbetets innehåll, vi klargör arbetsfördelningen oss emellan och vi går en gemensam utbildning.

Då det gäller akutuppdragen har vi en ambition att korta även dessa placeringar. Det finns en risk att det blir en destruktiv väntan om ungdomar blir kvar utan att det finns en tydlig planering.

Från vänster: Mikael Sahlin, Gert Bragnå, Britt-Marie Kjellström-Andersson, Robert Andersson, Madelein Klaar, Jörgen Ahr, Lena Åkesson, Roddy Benjaminsson, Lila Kustusz, Kerstin Ymsjö

Dessutom är tanken att vi ska vara tillgängliga för socialtjänstens akuta behov, vilket faller om många ungdomar blir kvar här under alltför långa tider.

Vilgot har just nu en hög efterfrågan och stor genomströmning av ungdomar. Detta innebär att det krävs mycket av personalen, men det är också mycket stimulerande, då vi kan ge ungdomarna en tid av vila och reflektion och bättre förutsättningar att gå vidare i livet.

Kerstin Ymsjö, Institutionschef

SICF – förening och nätverk för institutionschefer

Sveriges InstitutionsChefers Förening – SICF - bildades 1992 av 18 institutionschefer. Föreningen är fackligt, religiöst och partipolitiskt obunden. Idag har SICF ca 70 medlemmar. Förutsättningar för medlemskap och målsättning beskrivs i föreningens stadgar:

Som medlem kan antas person som verkar eller har verkat som chef för institution som arbetar miljöterapeutiskt med barn, ungdomar och/eller deras familjer och som ansluter sig till målsättningen:

- att verka för stärkande av chefsrollen utifrån de krav ett föränderligt samhälle ställer, genom samarbete, metodutveckling, utbildning och kompetensutbyte,
- att bidra med kunskaper och erfarenheter i samhällsdebatten genom opinionsbildning, remissbesvarande, information och debattinlägg,
- att verka för utveckling och kvalitetsgaranti av institutionsvården för barn och ungdom och att bevara samhällsinsynen.

Föreningen skapades i början av 90-talet då institutionsvården på allvar började ifrågasättas, inte minst utifrån ekonomiska skäl. Många av oss hade också sett ett ökande antal oseriösa verksamheter växa fram under det sena 80-talets högkonjunktur och kände ett starkt behov att tillsammans värna om och utveckla kvaliteten inom institutionsvården. Vidare fanns ett uttalat behov av att finnas i ett nätverk där man kan få nya idéer och ny kunskap, dela med sig av egen erfarenhet och få del av andras, samt fritt och öppet dela glädjeämnen och bekymmer med kollegor som "vet vad det handlar om".

SICF arrangerar konferenser varje vår i maj och varje höst i oktober på teman som på något sätt anknyter till vår målsättning och är aktuellt för området.

*Björn Sonander, institutionschef Delsjötorp
sekreterare SICF, tel: 031-84 42 82*

Boda familjecentrum

Flexibla lösningar i nära samarbete med socialtjänsten

- Det känns både angeläget och roligt att få vara med och utveckla nya arbetsformer kring ungdomar och familjer, säger Ulrika Kylberg, behandlingsassistent i Trandareds kommunal i Borås.

Att arbeta så nära en institution är utvecklande för oss behandlingsarbetare samtidigt som det gynnar de familjer vi arbetar med. Samtidigt ställer det stora krav på samarbetet och det måste få finnas gemensam tid för regelbunden planering, fortsätter hon.

Ulrika arbetar just nu tillsammans med Boda familjecentrum med en Boråsfamilj från Trandared. Ansvarig för kontakten med familjen från Boda

Katja Wetteus från Boda familjecentrum och Ulrika Kylberg från Trandareds kommunal diskuterar nästa veckans schema för den familj de arbetar med tillsammans

familjecentrums sida är behandlingsassistent Bianca Haglund. Även hon framhåller vikten av gemensam tid att träffas, inte minst för att ge var och en tid att hitta sina roller. Det är, säger hon, viktigt att familjen vet vem de skall vända sig till i olika frågor. Det är också viktigt att minimera risken för att institutionen och socialtjänsten blir utspelade mot varandra.

Boda familjecentrums möjlighet att kunna ställa upp dygnet runt om det behövs och socialtjänstens kunskap om familjen och möjlighet till kontinuitet, kompletterar varandra väl, säger Bianca, som dessutom uppskattar möjligheten att få arbeta med så olika arbetsuppgifter inom ramen för sin tjänst som behandlingsassistent.

Kunskapsöverföring åt båda håll och bättre kontinuitet i ärendet, är fördelar som Hans Abrahamsson framhåller när han pratar om det samarbete som just nu pågår mellan kommunen och Boda familjecentrum.

Hans Abrahamsson är verksamhetschef för socialtjänsten i Trandareds kommunal i Borås, som sedan några år tillbaka har egna behandlingsassistenter anställda. Att helt klara sig utan institutionsplaceringar tror han ändå inte kan vara möjligt. Flexibla öppenvårdslösningar, där var och en kan bidra med det den är bäst på, är ett sätt för kommunerna att använda sig av den kunskap som finns inom Grynings institutioner, samtidigt som handläggande socialsekreterare och egen behandlingspersonal hela tiden är med i processen, säger Hans Abrahamsson.

Boda familjecentrum i Borås åtar sig såväl utredning som behandling av familjer, som antingen kan bo i institutionens egna lägenheter eller bo kvar hemma. Institutionen har också ett ungdomsboende för flickor mellan sexton och tjugo år. För att kunna ta emot barn utan sina föräldrar är dessutom tre jourfamiljer knutna till Boda familjecentrum, där barn och ungdomar kan placeras i upp till fyra månader.

Jan Bennet

Nya droger

Rohypnol, GHB och ecstasy

Rohypnol, GHB och ecstasy brukar beskrivas som nya droger. Detta är inte helt rätt. Ecstasy togs fram redan 1914 i Tyskland. GHB och Rohypnol är cirka trettio år gamla preparat. Det nya är att preparaten blivit missbruksmedel, framförallt för ungdomar.

ROHYPNOL är ett sömnmedel tillverkat av den schweiziske läkemedelstillverkaren Roche som togs fram som ett mildt

Rohypnol® är ett sömngivande läkemedel som kan missbrukas i rusyfte eller för att droga personer. För att avslöja om medlen tillsatts exempelvis drinkar innehåller de nya tabletterna färgämnen som avger en tydlig blå färg vid upplösning.

läkemedel mot tillfälliga sömnproblem. Det har visat sig att preparatet är allt annat än mildt. Även i terapeutiska doser ger det upphov till oönskade effekter i form av yrsel, huvudvärk och minnes-

störningar. I missbrukssammanhang tas väldigt stora doser, upp till hundra gånger den terapeutiska. Detta ger upphov till väldigt oförutsägbara beteenden. Det är vanligt att den påverkade blir våldsam och begår svåra kriminella handlingar. Efter ruset minns individen i regel inget av vad som hänt.

Rohypnol används även som så kallad "rapedrink". Detta innebär att män blandar medlet i kvinnors drinkar, till exempel på krogen. Detta har varit ett så stort problem att tillverkaren blandat ett färgämne i tablettens vätska som gör vätskan blå när det blandas.

Tullen uppger att de uppskattar att det förekommer lika mycket illegal som legal Rohypnol i Sverige. Det smugglas från Ryssland och Baltstaterna, framförallt Litauen.

GHB (GAMMA HYDROXY BUTYRAT) har inom medicinen använts som generellt bedövningsmedel i olika sammanhang och som lugnande medel.

Kroppsbbyggare har använt medlet eftersom det ökar utsöndringen av tillväxthormon. I missbrukssammanhang intas medlet "kapsylvis", det drickes vanligen ur kapsylen till en PET-flaska. I små doser ger det upphov till ett alkoholliknande rus. I större doser ger det upphov till högre taktil känslighet vilket

GHB säljs ofta som färdig lösning i plastflaskor.

utnyttjas i sexuella sammanhang. Vid hög dos uppstår i regel illamående och risken för medvetslöshet är stor. Risken för dödliga överdoser är väldigt stor då det är omöjligt för individen att veta på vilken toleransnivå han eller hon ligger.

GHB är narkotikaklassat sedan 2000-02-01. Kanske som en konsekvens av narkotikaklassningen har preparatet blivit mindre frekvent. Detta märks av att akutintagen på sjukhusen (Sahlgrenska Universitetssjukhuset) fått in färre förgiftningar och att polisen gjort färre beslag.

ECSTASY används mycket inom ravekulturen. Det ger upphov till ett rus som både är amfetamin-

Ecstasy säljs vanligtvis som tablett med olika form och präglning.

liknande och meskalinliknande, det vill säga, medlet är både centralstimulerande och hallucinogent. Det intas i form av färgglada tablett med olika symboler på, till exempel "smile-märken".

Under påverkan blir individen hyperaktiv och emotionellt öppen. Det är vanligt att de visar upp en väldigt kärleksfull och god sida mot de människor de möter. När ruset är över skäms de ofta över sitt kärleksfulla beteende. Depression, ångest och panik är vanliga reaktioner när medlet slutat verka. Dödsfall av ecstasymissbruk är inte ovanligt.

*Alf Bengtsson
Bitr. institutionschef Lärjeholm*

I Källtorp ligger Göteborgs enda högspecialiserade institution för gravida kvinnor och spädbarn, Birkahemmet. Verksamheten är inrymd i en ljus och trevlig flygelbyggnad mitt i ett välmående villaområde. Jag träffade institutionschef Ritza Friis och avdelningsföreståndare Per Erwander för ett samtal.

Birka – Från spädbarnshem till samspelsbehandling

Birkahemmet består av tre avdelningar, Birka, Erika och Familjegården. Det finns även fyra kontrakterade jourfamiljer. I jourfamiljerna placeras ensamma spädbarn. Tanken med dessa familjer är bland annat att

spädbarnet skall ha tillgång till en och samma vårdare. Institutionen har plats för nio familjer.

Birkahemmet har funnits sedan 1969.

”Det startades som ett kombinerat spädbarnshem och utbildningsinstitution för barnsköterskor”, säger Ritza. Utbildningsverksamheten togs över av gymnasieskolan i början av åttiotalet, men institutionen fortsatte att ta emot praktikanter. I dag är det socionompraktikanter från Socialhögskolan som får en del av sin utbildning på Birkahemmet.

De familjer som kommer till Birkahemmet är ofta multiproblemfamiljer. Det kan handla om missbruk, psykisk sjukdom eller på annat sätt belastade familjer. Väldigt unga föräldrar och svagbegåvade föräldrar förekommer också. Vid enstaka tillfällen kommer annars välfungerande kvinnor in som fått problem efter förlossningen, till exempel drabbats av psykos. Syskon och fäder har blivit vanligare. I ett historiskt

perspektiv har det rört sig från ensamma spädbarn till hela familjer. På senare tid har även mor- och farföräldrar involverats.

Ritza: ”Vårt mål är att Birkahemmet skall vara den institution, som utifrån en helhetssyn på spädbarnets behov, erbjuder föräldrar och späda barn en möjlighet

att utvecklas och fungera på bästa sätt, tillsammans eller åtskilda.” Birkahemmets uppdrag är att utreda, behandla och att ta emot akuta placeringar samt placeringar i avvaktan på adoption.

”Vi arbetar utifrån synen att människor inte är utbytbara och att relationen är det centrala i all utveckling och förändring”, säger Per. De arbetar även miljöterapeutiskt. I det miljöterapeutiska arbetet handlar därför det mesta

om anknytning. Det gäller att få barnet och modern att samspela och få i gång de naturliga processer som leder till utveckling. ”Alla vill få det att fungera med sitt barn. Vi hjälper till att utveckla relationen så detta blir möjligt”, säger Per. Den vanligaste behandlingstiden är mellan ett halvt och ett år. Tiden för att göra en utredning är cirka åtta veckor.

Kunskap är ett nyckelord för Birkahemmet. Personalen vidareutbildas kontinuerligt speciellt vad det gäller spädbarnsutveckling, som är ett område ständigt i förändring. Personalen består av trettioen medarbetare. Samtliga har handledning, antingen metod- eller processhandledning. Det är en stabil personalgrupp med väldigt liten omsättning av medarbetare. De flesta har lång erfarenhet när det gäller kvalificerat arbete med spädbarn.

”Det händer att vuxna som varit här som spädbarn söker upp oss och ber att få komma och titta. De söker sin rötter och identitet”, avslutar Ritza.

Alf Bengtsson

Ny chef – ny institution?

Chefsbyte på sociala institutioner.

Under år 2002 utfördes en studie inom Gryning kring de psykosociala konsekvenserna av ett chefsbyte på sociala institutioner av Elisabeth Sjöstedt.

Rapporten, som här presenteras i korthet, ingick som en del i min vidareutbildning för beteendevetare vid Arbetslivsinstitutet. Undertecknad, som är socionom och leg. psykoterapeut, driver sedan några år tillsammans med en kollega företaget "Centrum för familjerådgivning och psykoterapi".

Studiens syfte var att undersöka vilka psykosociala konsekvenser "normala" chefsbyten på tre olika behandlingshem har haft för personalgrupperna. Vilka möjligheter, svårigheter och problem har uppstått i samband med dessa chefsbyten? Särskilt fokus fästes vid samspelet mellan personalgrupp, vikarierande chef och den nye chefen. Metoden var semistrukturerade intervjuer dels med cheferna, dels med några ur respektive personalgrupper. Ett grundläggande antagande var att chefsbyte utgör en förändring ur ett psykosocialt perspektiv, särskilt med tanke på den nyckelroll en chef innehar.

Artikel- och litteratursökningar har visat att det inte finns någon forskning om chefsbyten, vilket är anmärkningsvärt. Denna studie pekar mot att ett chefsbyte är en process i två steg, en "tvåstegsraket", där särskilt vakanstiden och "det tillfälliga chefskapet" utgör sårbara områden. Vakanstiden upplevs som

lång, ovisst och osäker. En upplevelse av att vara "utan chef" försvagar tillfälligt personalgruppen, även om samarbete och arbetsklimat inte tycks påverkas så mycket som man kunde befarat.

Det kan vara svårt för en biträdande/vikarierande chef att ge nödvändigt chefstöd. Delaktighet vid rekrytering tycks bidra till en stark självkänsla i arbetsgruppen under vakanstidens osäkerhet, men utgör inte tillräckligt skydd mot de störande gruppprocesser som kan äga rum till följd av otydlighet i roller och förväntningar.

Till goda förutsättningar för ett chefsbyte hör ett tydligt och bra "avslut" med tidigare chef. Vikten av ceremonier och ritualer framhålls. Det tar dock alltid tid för en ny chef att få mandat och förtroende i personalgruppen. Medvetenheten om detta är hög både hos chefer och personalgrupper.

De nya cheferna har varit mycket nöjda med det stöd man fått från ledningens sida. Däremot tycks det finnas behov av att undersöka och utveckla chefstödet till vikarierande chefer och till personalgrupperna under vakanstiden. Alla som deltog i studien ansåg det värdefullt att samtala om processen, vilket pekar på betydelsen av att ha tid och möjlighet till reflektionsutrymme. Trygghet tar tid! Studien visar också på den möjlighet till nystart, goda förhoppningar och framtidstro som kan ligga i chefsbyten.

*Elisabeth Sjöstedt
Konsult och psykoterapeut*

Gryning får högt betyg i kundenkäten

Som en del i Grynings kvalitetsarbete har vi sedan halvårsskiftet 2002 skickat ut en enkät för att mäta socialtjänstens "nöjdhet" med våra insatser. Svaren för 2002 har nu sammanställts.

Socialtjänstens handläggare har fått svara på om de är nöjda med hur uppdraget har utförts, med kompetensen, bemötandet och servicen samt om de kan tänka sig att använda institutionen igen.

Under andra halvåret 2002 svarade totalt 102 handläggare på enkäten. Av svaren kan vi bland annat se:

- 83 % av de svarande var mycket nöjda eller nöjda med hur enheten har skött sitt uppdrag.

- 82 % var mycket nöjda eller nöjda med den kompetens de mött på enheten.
- 85 % var mycket nöjda eller nöjda med enhetens service och bemötande.
- 93 % kunde tänka sig att använda enheten igen.

Vi kan konstatera att Grynings olika enheter genomgående får ett högt betyg på de frågor vi ställer. I enkäten ges också möjlighet att ge skriftliga kommentarer. De flesta socialsekreterare är genomgående positiva, men av de kommentarer vi fått har vi också kunnat dra slutsatser att det finns sådant vi behöver förbättra.

*Inge Olofsson
Utvecklingschef*

Schema- bemanning i lönesystemet Palett

Ramnäs och Trollbacken kommer att pröva Schema-Bemanning under tiden 2003-09-01-2003-11-30. Detta innebär att personalens scheman, bokningar och viss frånvarorapportering, som sker i lönesystemet, sköts ute på institutionen.

Pappersflödet mellan institutionerna och lönefunktionen kommer att minska.

Efter testperioden kommer en utvärdering att göras, om den utfaller till belåtenhet kommer flera institutioner att få pröva på detta sätt att arbeta.

Lönesekreterarna Joakim Sjöberg och Ingegerd Fransson kommer att hålla i utbildningen och vara support till institutionerna.

Gratifikationsmiddag för "25-åringar".

Gryning har inte funnits i mer än knappt två år men bland våra anställda finns många som varit med länge. Vid en middag på Swea Hof den 29 december fick fyra personer motta presenter för att man arbetat i tjugofem år, inbegripet tjänstgöringstiden hos tidigare huvudman.

De som hedrades var Anna-Lena Westberg på Stridsbergsgården, Ingemar Andreasson på Villa Sunnerö, Rita Berlin på Hagen och Monika Nordén Jonsson på Birkahemmet. Middagen var utsökt god och under kvällen underhöll vi varandra med anekdoter och reflektioner över allt som hänt under dessa 25 år. Det är inte mycket som är sig likt inom vård och behandling! Från Grynings sida vill vi återigen tacka Rita, Anna-Lena, Ingemar och Monika för ert engagemang, ert uthållighet och den omsorg ni visat era klienter alla dessa år!

MST- Multisystemisk terapi

Torsdagen den 5 december gästades Gryning av Marshall Swenson från MST services, Charleston USA. Marshall informerade personal från Gryning och ett antal intresserade kommunföreträdare om MST.

MST är en manualbaserad metod för öppenvårdsbehandling av svårt beteendestörda ungdomar. Den har visat sig mycket framgångsrik i USA. I Norge har metoden införts i hela landet utifrån ett nationellt initiativ. MST bygger på Bronfenbrenners socialekologiska modell samt på teorier från den strukturella och strategiska familjeterapin. Det handlar om kraftfullt stöd till föräldrarna för att återge dem makten i förhållande till ungdomen. Behandlingstiden är begränsad till mellan 4- 6 månader. I Sverige finns det ett MST-team i Upplands-Väsby kommun. Det pågår just nu mycket diskussioner, inte minst i Västsverige, kring att börja arbeta med MST.

Gryning för just nu diskussioner med flera kommuner och kommundelar i vårt område om att starta MST-team. Om Gryning startar ett eller flera team så återkommer vi med en utförligare artikel om metoden i ett senare nummer av "Engagerat".

Två anställda räddade liv!

Vid en ceremoni hos Räddningstjänsten den 17 januari uppmärksammades två anställda i Gryning för hedervärda insatser vid ett brandtillbud. Det var Anna Falk och Susanne Lundell på Lilla Torps ungdomshem, som sent en kväll i juni upptäckte att det brann inne i ett elevrum. Elden hade börjat i ett värmeljus och spridit sig till gardiner, väggar mm. De evakuerade huset, tillkallade brandkåren och lyckades på egen hand släcka branden med en vattenslang på de sju minuter det tog innan Räddningstjänsten var på plats. En bragd!

Vid ceremonin fick de blommor och ett diplom där det stod att de uppvisat stort personligt mod och handlingskraft och därigenom räddat en människas liv. Tidningar och TV fanns på plats för att intervjua Anna, Susanne och nio andra personer som samtidigt hedrades för sina insatser.

ADAD - en del av Grynings kvalitetssystem.

I Grynings kvalitetssystem ingår ADAD-intervjun som en del. Intervjun ger en bred bild av de placerade ungdomarnas situation och aktuella problematik.

ADAD (Adolescent Drug Abuse Diagnosis) utvecklades i USA under 1980-talet och har under 1990-talet anpassats till svenska förhållanden av Statens Institutionsstyrelse (SiS). Erfarenheterna från SiS, som nu använt instrumentet under några år, har visat att ungdomar finner sig väl tillrätta med den strukturerade intervjun och svarar seriöst på frågorna.

Intervjun är uppdelad i nio olika områden; fysisk hälsa, skola, arbete, fritid och vänner, familj, psykisk hälsa, brottslighet, alkohol samt narkotika.

Ungdomarna intervjuas vid tre olika tillfällen; vid inskrivning och utskrivning samt ett år efter utskrivning. De som intervjuas måste ha genomgått en utbildning med examination för att förstå hur instrumentet är uppbyggt samt för att kunna hantera det på ett riktigt sätt.

Avgörande motiv för att välja ADAD var att instrumentet är väl utprovat och tillförlitligt.

Det är anpassat för snabb och säker databearbetning, vilket möjliggör omfattande statistikredovisning och ger underlag för analyser på såväl gruppnivå som individnivå. Dataprogrammet skapar en textsammanställning av varje genomförd intervju, vilket innebär att man får ett snabbt och hanterbart stöd vid utredning och behandlingsplanering.

Redan idag finns ett antal färdiga och pågående forskningsrapporter som bygger på de ADAD-intervjuer som gjorts inom SiS. Genom Grynings kommande material kommer man i framtiden att kunna göra intressanta jämförelser mellan tvångsvård och frivilligvård.

Några ungdomsinstitutioner inom Gryning har varit igång med ADAD en tid. Från och med årsskiftet 2002 – 2003 används ADAD av alla ungdomsinstitutioner och av familjehemsverksamheterna. De första intervjuarna är utbildade och i mars 2003 är databasen klar att använda.

*Inge Olofsson
Björn Sonander*

DOK - kvalitetssäkring inom missbrukarvården

Alf Bengtsson
Biträdande institutionschef Lärjeholm

DOK är en förkortning av Dokumentationssystem inom missbrukarvården och är utvecklat av IKM (Institutet för kunskaps- och metodutveckling inom ungdoms- och missbrukarvården) i samarbete med FoU-enheten vid Statens institutionsstyrelse.

Systemet är ett landsomfattande databaserat doku-

mentations- och kvalitetssäkringssystem för missbrukarvården i Sverige.

Dokumentationen ligger till grund för behandlingsplanering för den enskilde klienten, självutvärdering på den enskilda behandlingsenheten, kunskapsutveckling inom missbrukarvården och epidemiologisk information på nationell och internationell nivå.

DOK-systemet finns i två olika versioner, en för de enheter som tillhör Statens Institutionsstyrelse och en för behandlingsenheter som bedriver vård på frivillig grund. "Frivillig-DOK" har sitt säte vid universitetet i Växjö under professor Håkan Jenner.

Lärjeholms motivationshem har deltagit i systemet sedan 1997. Schéelegården och Strandgården kommer att ansluta sig första halvåret 2003.

Placeringsfunktionen

Lennart Allbro
Tel: 031-703 39 51
Mobil: 0705-61 71 79

Ingemar Widman
Tel: 031-703 73 47
Mobil: 0708-54 12 23

Barn- och familjebehandlingshem

Birkahemmet

Birkagatan 3, 416 56 Göteborg
Tel: 031-25 64 10

Boda familjecentrum

Solvarvsgatan 79, 507 40 Borås
Tel: 033-41 28 42

Bryggan

Tuppjätsgatan 18, 421 36 Västra Frölunda
Tel: 031-47 21 02

Hässlehem

Solvarvsgatan 77, 507 40 Borås
Tel: 033-41 28 40

Kristinedal

662 95 Fengersfors
Tel: 0532-230 35

Kyrkbyn

Londongatan 1, 418 77 Göteborg
Tel: 031-50 00 35

Lyckhem

Sparregatan 7, 462 35 Vänersborg
Tel: 0521-71 13 46

Solsidan

Sturegatan 11, 532 32 Skara
Tel: 0511-208 00

Stridsbergsgården

Källstorp, 461 59 Trollhättan
Tel: 0520-104 30

Trollbacken

Olserödsgatan 67, 442 42 Kungälv
Tel: 0303-187 00

Vallareleden

Vallareleden 24, 415 06 Göteborg
Tel: 031-26 10 13

Familjehemsverksamheten

Bohuslän

Box 5154, 402 26 Göteborg
Tel: 031-703 7347

Älvsborg

Box 306, 462 23 Vänersborg
Tel: 0521-27 56 06

Missbrukarvård

Lärjeholm

Pl 290, 415 25 Göteborg
Tel: 031-48 04 60

Schéelegården

Vassevägen 35, 519 30 Horred
Tel: 0320-879 80

Strandgården

Arödsvägen 1, 459 30 Ljungskile
Tel: 0522-290 96/97

Ungdomshem

Annagatan

Annagatan 63, 531 38 Lidköping
Tel: 0510-204 88

Bergiusgården

Box 29, 459 31 Ljungskile
Tel: 0522-201 49

Bergsgårdsgården

Lexbydalsvägen 3, 424 57 Gunnilse
Tel: 031-94 33 66

Claesborg

Box 17, 541 21 Skövde
Tel: 0500-48 78 50

Delsjötorp

Töpelsgatan 12-14, 416 55 Göteborg
Tel: 031-84 42 82

Eriksdal

Eneborgsvägen 2, 541 78 Vårsås
Tel: 0500-42 03 90

Hagen

Box 82, 429 22 Kullavik
Tel: 031-93 19 95

Lilla Torp

Iskällareliden 6, 416 55 Göteborg
Tel: 031-365 68 88

Lillgården

Lilla Danska vägen 11, 412 74 Göteborg
Tel: 031-40 89 72

Ramnäs

Sveagatan 21, 504 39 Borås
Tel: 033-13 67 57

Snäppan

Forstenagatan 49, 461 43 Trollhättan
Tel: 0520-197 35

Sparregården

Slussvägen 1, 462 54 Vänersborg
Tel: 0521-127 64

Tallbacken

Box 221, 541 25 Skövde
Tel: 0500-48 19 15

Vilgot

Blombacka Vinköl, 532 94 Skara
Tel: 0511-37 55 43

Villa Sunnerö

Sunnerövägen 3, 441 35 Alingsås
Tel: 0322-104 98